

Súd: Okresný súd Bratislava II
Spisová značka: 8C/107/2011
Identifikačné číslo súdneho spisu: 1210215625
Dátum vydania rozhodnutia: 24. 04. 2013
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: Mgr. Raul Pospíšil
ECLI: ECLI:SK:OSBA2:2013:1210215625.2

Medzitýmny rozsudok

Okresný súd Bratislava II v Bratislave pred samosudcom Mgr. Raulom Pospíšilom v právnej veci žalobcu: F. O., Š. XXX, XXX XX M., zastúpeného: JUDr. Marek Kundrát, advokát, Námestie Ľudovíta Štúra 2, 811 02 Bratislava, proti žalovanému: Slovenská sporiteľňa a.s., Tomášikova 48, 821 08 Bratislava 2, IČO: 001 516 53, zastúpeného: JUDr. Roman Kvasnica, advokát, s.r.o., Sad A. Kmeťa 24, 921 01 Piešťany, o zaplatenie 989,24 € s príslušenstvom, takto

rozhodol:

Nárok žalobcu uplatnený v žalobe z 1.7.2010 je daný.

O výške uplatneného nároku a práve na náhradu trov konania súd rozhodne po právoplatnosti tohto rozsudku.

odôvodnenie:

Žalobca sa žalobou zo dňa 01.07.2010, doručenu tunajšiemu súdu dňa 09.07.2010, domáhal vydania rozhodnutia, ktorým by súd uložil žalovanému povinnosť zaplatiť mu 989,24 EUR s príslušenstvom a náhradu trov konania, a to titulom neplnenia si povinností vyplývajúcich zo Zmluvy o poskytovaní plnenia z Podporného dôchodkového fondu Slovenského sporiteľne, a.s.

Súd vo veci vykonal dokazovanie oboznámením sa s obsahom listinných dôkazov: žaloba (č.l. 1, 2), úradne overená fotokópia Zmluvy o poskytovaní plnenia z „Podporného dôchodkového fondu Slovenskej sporiteľne, a.s.“ (č.l. 5, 6), Dohoda o ukončení Zmluvy o poskytovaní plnenia z Podporného dôchodkového fondu Slovenskej sporiteľne, a.s. (č.l. 8), Oznámenie žalovaného o možnosti jednorazového finančného vyrovnania (č.l. 9), výpoveď zmluvy (č.l. 20), Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky, sp.zn. II. ÚS 26/2012, zo dňa 25.04.2012 (č.l. 92-105), ako aj s ostatnými listinami obsiahnutými v spise a zistil nasledovný skutkový stav:

Žalobca v žalobe uviedol, že žalovaný sa mu na základe Zmluvy o poskytovaní plnenia z Podporného dôchodkového fondu Slovenskej sporiteľne, a.s. (ďalej aj „zmluva“), zo dňa 14. 12. 1995 zaviazal vyplácať vždy k 15. dňu každého mesiaca až do dožitia príjemcu - žalobcu sumu 14 901,- Sk a od 1. 1. 2009 mesačne sumou 494,62 €. Žalovaný túto povinnosť plnil do 31. 3. 2010. Žalovaný s použitím § 582 ods. 1 OZ vypovedal zmluvu s uvedením, že platnosť a účinnosť tejto zmluvy skončila dňom 31. 3. 2010. Listom zo dňa 5. 11. 2009 žalobca oznámil žalovanému, že jeho výpoveď neuznáva, a teda nemôže byť účinná, nakoľko neboli splnené zákonom ustanovené podmienky na výpoveď podľa § 582 ods. 1 OZ. Žalobca mal za to, že zmluva síce obsahovo ustanovuje, že plnenie záväzku žalovaným je časovo neobmedzené, ale zákonom uvedené podmienky na výpoveď neboli splnené, pretože plnenie žalovaného nemožno považovať za nepretržitú alebo opakovanú činnosť, alebo záväzok zdržať sa určitej činnosti alebo strpieť určitú činnosť. Žalobca následne listom zo dňa 25. 5. 2010 vyzval žalovaného na dodatočné plnenie za mesiace apríl 2010 a máj 2010. Žalovaný však ani v dodatočne určenej primeranej lehote toto plnenie neposkytol.

Žalovaný v odpore proti platobnému rozkazu Okresného súdu Bratislava II zo dňa 22. 12. 2010, sp. zn. 31 Ro/1959/2010 uviedol, že voči žalobcovi nemá žiaden záväzok nakoľko tento zanikol výpoveďou. Žalovaný je bankou, ktorej zákon o bankách neumožňuje poskytovať hospodársky neodôvodnené plnenia, ani plnenia zjavne nezodpovedajúce poskytovanej protihodnote, pričom záväzok na vyplácanie určitého dôchodku podľa § 842 OZ je svojou povahou jednostranným záväzkom bez hospodárskeho dôvodu, zároveň bez akéhokoľvek protiplnenia od prijímateľa tohto plnenia. Zmluva o dôchodku je uzatvorená bez protiplnenia pre žalovaného. Zo znenia ustanovenia § 842 OZ je zrejmé, že zmluva o dôchodku je uzatváraná zo zákona na dobu neurčitú. Písomnou výpoveďou zo dňa 26. 10. 2009 bola vypovedaná zmluva. Výpoveď žalobca prevzal dňa 30. 10. 2009, čo žalovaný preukázal doloženou doručenkou. Žalobca v podanej žalobe nespochybňuje, že zmluva o dôchodku medzi ním a žalovanými je uzatvorená na neobmedzený čas, t.j. na dobu neurčitú, spochybňuje však platnosť výpovede z dôvodu, že plnenie z uzavretej zmluvy údajne nemožno považovať za opakovanú činnosť. Žalovaný tvrdí, že v mesačných platbách poskytované plnenie dôchodku v určitej sume je záväzkom zo zmluvy na opakovanú činnosť, spočívajúcim v povinnosti niečo dať (§ 494 OZ). Toto plnenie - niečo dať - je aktívnou činnosťou, a to z dôvodu, že predstavuje záväzok niečo dať (učiniť), pričom bez aktívnej činnosti sa záväzok niečo dať (zaplatiť) nedá splniť. Záväzok platiť peňažnú sumu tak predstavuje druh záväzku niečo dať (dare), ktorý aj právna teória jasne radí medzi záväzky spočívajúce v činnosti. Skutočnosť, že ide o opakovanú činnosť, je daná zákonnou úpravou zmluvy o dôchodku a zmluvnou úpravou medzi žalobcom a žalovaným, ktorej predmetom je každomesačná opakujúca sa činnosť žalovaného, v podobe zaplatenia dohodnutej mesačnej sumy dôchodku. Ide takto o opakujúce sa plnenie dôchodku poskytovaného pravidelne mesačne v rovnakej sume, podľa zmluvy. Podľa žalovaného boli v tomto prípade splnené zákonné predpoklady (§ 582 ods. 1 OZ), preto daná výpoveď zmluvy je platná a právne účinná. Pretože zo zákona, ani zo zmluvy nevyplyva spôsob jej výpovede, možno zmluvu vypovedať v lehote troch mesiacov ku koncu kalendárneho štvrtroka, ako to učinil žalovaný voči žalobcovi písomnou výpoveďou zo dňa 26. 10. 2009. Taktiež, podľa žalovaného je zmluva absolútne neplatným právnym úkonom (§ 39 OZ), pre rozpor s ustanovením § 842 OZ. Občiansky zákonník upravuje alternatívne dva spôsoby doby, na ktorú môžu účastníci zmluvy založiť oprávnenému právo na vyplácanie určitého dôchodku. Prvou alternatívou je neurčitá doba „na doživotie“, druhou alternatívou je „inak určená doba neurčitého trvania“. Z dôvodu, že tu zákon používa medzi týmito dvoma alternatívami spojku „alebo“, môžu zmluvné strany dohodnúť a v písomnej uzatvorenej zmluve uviesť len jeden z alternatívne predpokladaných spôsobov úpravy doby trvania práva na vyplácanie určitého dôchodku. Zmluva v tomto ohľade odporuje zneniu ustanovenia § 842 OZ, pretože obsahuje dve odlišné doby trvania vyplácania sumy dohodnutého plnenia, keď článok II. zmluvy obsahuje záväzok vypláčať príjemcovi „doživotne“ sumu v určitej výške (t.j. prvá zákonom predpokladaná alternatíva), v rozpore s tým článok III. zmluvy obsahuje dojednanie, podľa ktorého „vyplácanie plnenia skončí mesiacom, ktorého sa príjemca dožil“ (t.j. druhá zákonom predpokladaná alternatíva). Okolnosť, že ide o dve odlišné doby neurčitého trvania práva je daná skutočnosťou, že pokiaľ pri dojednaní podľa článku II. zmluvy ide o počítanie doby maximálne podľa dní (v skutočnosti hodín, minút), pri dojednaní doby podľa článku III. zmluvy ide o počítanie doby na mesiace - do konca mesiaca. Namietaný rozpor v dĺžke dojednaných neurčitých dôb vyplácania plnenia spôsobuje tiež neurčitosť a nezrozumiteľnosť zmluvy ako právneho úkonu, a tak neplatnosť tejto zmluvy. Uvedené dojednania v článku II. a III. zmluvy sú neurčité a vzájomne si odporujú a podľa § 37 ods. 1 OZ sú preto neplatné, pretože z ich obsahu nemožno presne zistiť dobu zániku práva na výplatu dôchodku, a túto neurčitosť nemožno odstrániť ani výkladom podľa § 35 ods. 1 OZ.

Zo Zmluvy o poskytovaní plnenia z Podporného dôchodkového fondu Slovenskej sporiteľne, a.s., (ďalej aj „PDF SLSP“) zo dňa 14. 12. 1995 (č.l. 5 -6), vyplýva, že bola uzatvorená medzi žalobcom ako príjemcom a žalovaný ako povinným. Predmetom zmluvy je „doživotné plnenie“ z uplatneného a priznaného nároku na plnenie z PDF SLSP, a.s., podľa štatútu PDF SLSP, a.s., pričom povinnosť plniť má povinný (t.j. žalovaný), právo na plnenie má príjemca (t.j. žalobca, článok I.). Povinný sa zaviazal vypláčať príjemcovi doživotne sumu vo výške 494,62 € (14 901,- Sk), na základe skutočností uvedených v žiadosti o plnenie, ktorá je neoddeliteľnou súčasťou tejto zmluvy (článok II.). Plnenie vo výške sumy podľa článku II. sa povinný (t.j. žalovaný) zaviazal vypláčať mesačne vždy k 15. dňu každého mesiaca až do dožitia príjemcu (t.j. žalobcu), na jeho účet, počnúc mesiacom nasledujúcim po mesiaci, v ktorom začal príjemca (t.j. žalobca) poberať starobný alebo plný invalidný dôchodok. Vyplácanie plnenia skončí mesiacom, ktorého sa príjemca dožil (článok III.). Výška sumy plnenia, uvedená v článku II. je pevná, a nemá na ňu vplyv budúca zmena výšky dôchodku, ktorá bola rozhodujúca v čase uzatvorenia zmluvy (článok IV.). Právo na plnenie z tejto zmluvy nemožno previesť na iného. Zročné plnenie však

možnosť postúpiť (článok V.). Závazok povinného (t.j. žalovaného) z tejto zmluvy bude trvať aj pri zmene jeho právnej formy a aj pre jeho právneho nástupcu (článok VI.). Prijemca (t.j. žalobca) je povinný ohlásiť príslušnej pobočke SL SP, a.s. každú zmenu adresy trvalého bydliska a zmeniť účtu v peňažnom ústave (článok VII.).

Z dohody o ukončení zmluvy zo dňa 3. 6. 2002 (č.l. 8), vyplýva návrh žalovaného na ukončenie zmluvy s možnosťou vyplatenia jednorazového vyrovnania žalobcovi vo výške 2 846,04 € (85 740,-Sk).

Z výpovede zmluvy zo dňa 26.10.2009 (č.l. 20) vyplýva, že žalovaný v zmysle § 582 Občianskeho zákonníka vypovedal žalobcovi zmluvu a to bez uvedenia dôvodu. Žalovaný využil možnosť, ktorá mu vyplýva z ust. § 582 OZ, pričom vo výpovedi uviedol, že po uplynutí trojmesačnej zákonnej výpovednej lehoty od doručenia tejto výpovede, skončí platnosť a účinnosť zmluvy ku koncu najbližšieho kalendárneho štvrtroka, t.j. dňom 31.03.2010. Ku dňu skončenia zmluvy mu zaniká záväzok poskytovať žalobcovi plnenie z PDF SLSP.

Podľa nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky, sp. zn. II. ÚS 26/2012 zo dňa 25.04.2012 (ďalej aj „nález ústavného súdu“), zmluva o dôchodku je upravená ako samostatný zmluvný typ. Táto zmluva môže byť uzatvorená aj ako zmluva s jednostranným plnením, v takomto prípade so svojím charakterom blíží k zmluve darovacej. Dôvod uzatvorenia tejto zmluvy zákon ustanovuje (a ani ho nijako neobmedzuje). Podstata zmluvy spočíva v záväzku jednej zmluvnej strany poskytovať plnenie druhej zmluvnej strane počas trvania zmluvy. Zákonodarcu vymedzuje jej trvanie predovšetkým tým, že používa pojem „na doživotne“, a umožňuje ju tak „na doživotie“ uzatvoriť. V takomto prípade je zjavne zmyslom právnej úpravy poskytnúť osobe z takejto zmluvy oprávnenej záruku plnenia zo strany osoby povinnej na doživotie, teda do zániku zmluvy. Vypovedať zmluvu o dôchodku by bolo možné iba v prípade, ak by takýto postup pripúšťal Občiansky zákonník. Krajský súd bol toho názoru, že Občiansky zákonník tento postup pripúšťa v § 582 ods. 1 OZ. Podľa názoru Ústavného súdu tento záver krajského súdu neobstojí, pretože je v rozpore s účelom a zmyslom (špeciálnej) právnej úpravy zmluvy o dôchodku. Bolo by v rozpore s účelom a zmyslom právnej úpravy zmluvy o dôchodku pripustiť, aby istota poskytovania dôchodku oprávnenej osobe bola (v takýchto prípadoch) narušená možnosťou povinnej osoby kedykoľvek zmluvný vzťah ukončiť. Preto je v takýchto prípadoch vylúčené tento zmluvný typ ukončiť výpoveďou podľa § 582 ods. 1 OZ. Pre úplnosť ústavný súd uvádza i to, že dojednanie zmluvy o dôchodku na „doživotne“ je navyše nepochybne potrebné považovať z hľadiska povahy tohto dojednania za dojednanie zmluvy na dobu určitú. Pokiaľ krajský súd pri svojich úvahách o prípustnosti ukončenia zmluvy o dôchodku výpoveďou podľa § 582 ods. 1 OZ nebral do úvahy uvedený účel a zmysel právnej úpravy zmluvy o dôchodku, vykladal a aplikoval toto ustanovenie § 842 a § 582 ods. 1 OZ ústavne nekonformným spôsobom, pričom extrémne nesprávnou interpretáciou a aplikáciou hmotného práva v okolnostiach danej veci nebolo možné posúdiť inak, ako porušenie základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu podľa článku 46 ods. 1 ústavy a základného práva na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Podľa § 35 ods. 1 OZ, prejav vôle sa môže urobiť konaním alebo opomenutím; môže sa stať výslovne alebo iným spôsobom nevzbudzujúcim pochybnosti o tom, čo chcel účastník prejavovať.

Podľa § 37 ods. 1 OZ, právny úkon sa musí urobiť slobodne a vážne, určite a zrozumiteľne; inak je neplatný.

Podľa § 39 OZ, neplatný je právny úkon, ktorý svojím obsahom alebo účelom odporuje zákonu alebo ho obchádza alebo sa prieči dobrým mravom.

Podľa § 582 ods. 1 OZ, ak je dojednaná zmluva na dobu neurčitú, ktorej predmetom je záväzok na nepretržitú alebo opakovanú činnosť, alebo záväzok zdržať sa určitej činnosti alebo strieť určitú činnosť a ak zo zákona alebo zo zmluvy nevyplýva spôsob jej výpovede, možno zmluvu vypovedať v lehote troch mesiacov ku koncu kalendárneho štvrtroka.

Podľa § 842 OZ, zmluvou o dôchodku sa zakladá niekomu na doživotne alebo na inak určenú dobu neurčitého trvania právo na vyplácanie určitého dôchodku.

Vychádzajúc zo zistených skutočností, najmä zo znenia zmluvy a nálezu ústavného súdu a s poukazom na znenie § 842 OZ, súd uznal nárok žalobcu za opodstatnený. Ustanovenie § 842 vymedzuje pojem zmluva o dôchodku tak, že ide o zmluvu, ktorou sa niekomu doživotne alebo na inak obmedzenú dobu neurčitého trvania zakladá právo na vyplácanie určitého dôchodku. Z toho stručného pojmového vymedzenia vyplýva, že: 1./ ide vždy o zmluvu medzi dvoma osobami, t.j. medzi osobou, ktorá sa zaväzuje vyplácať dôchodok, a osobou, ktorej sa bude dôchodok vyplácať. 2./ právo na vyplácanie je síce časovo určené, ale nie je obmedzené určitým vopred a konkrétne vymedzeným časom trvania. Môže ísť o právo na: a) poskytovanie dôchodku doživotne alebo b) na inak obmedzený čas neurčitého trvania (obmedzenie na určitý čas, napr. na 10 rokov tu neprichádza do úvahy). 3./ ide o právo na vyplácanie určitého dôchodku, to znamená, že v zmluve musí byť ustanovené, ako sa bude dôchodok poskytovať, najmä v akých intervaloch a kedy nastane zročnosť jednotlivých opakujúcich sa plnení, resp. aký bude rozsah jednotlivých plnení, pretože zákon hovorí o vyplácaní dôchodku, teda o určitej opakovanej činnosti (t.j. nešlo by o zmluvu o dôchodku, ak by sa dojednálo jednorazové plnenie k určitému dátumu. Občiansky zákonník na uzavretie zmluvy o dôchodku nevyžaduje určitý dôvod alebo motív. Dôvod uzavretia môže byť rôzny (napr. niekto sa cíti byť zaviazaný druhému pomáhať). V tomto prípade bola dňa 14.12.1995 uzavretá zmluva o dôchodku medzi Slovenkou sporiteľnou, a.s. ako právnickou osobou (t.j. povinný), a F. O. ako fyzickou osobou (t.j. príjemca) a to pri príležitosti odchodu F. O. do starobného dôchodku. Žalovaný sa na základe zmluvy zaviazal prispievať žalobcovi mesačne vo výške 494,62 € (14 901,- Sk), a to doživotne, vždy k 15. dňu každého mesiaca až do dožitia príjemcu (t.j. žalobcu), na jeho účet, počnúc mesiacom nasledujúcim po mesiaci, v ktorom začal príjemca (t.j. žalobca) poberať starobný alebo plný invalidný dôchodok. Podľa znenia zmluvy, vyplácanie plnenia sa skončí mesiacom, ktorého sa príjemca dožil (článok III. zmluvy). Výška sumy plnenia, uvedená v článku II. zmluvy je pevná, a nemá na ňu vplyv budúca zmena výšky dôchodku, ktorá bola rozhodujúca v čase uzatvorenia zmluvy (článok IV. zmluvy). Po preskúmaní prejavu vôle účastníkov a obsahových náležitostí predmetnej zmluvy v intenciách § 35 ods. 1 OZ, § 37 ods. 1 OZ, § 39 OZ a § 842 OZ, súd dospel k záveru, podľa ktorého prejavy vôle účastníkov pri uzatváraní zmluvy boli dostatočne slobodné, vážne, určité a zrozumiteľné, pričom obsah zmluvy neodporuje zneniu § 842 OZ, ani neobchádza iné ustanovenia Občianskeho zákonníka, či ustanovenia iných všeobecne záväzných právnych predpisov, a ani sa neprieči dobrým mravom. Právo na vyplácanie sumy nebolo medzi účastníkmi dojednané jednorazovo, ale má charakter opakujúceho sa plnenia (t.j. dôchodku), v konkrétnej sume 494,62 € (14 901,- Sk), vždy k 15. dňu každého mesiaca (t.j. zročnosť plnenia). Taktiež nie je obmedzené určitým vopred a konkrétnym vymedzeným časom trvania (napr. na 10 rokov), ale je viazané na dožitie sa žalobcu (t.j. určenie doby trvania zmluvy). Pokiaľ ide o časový aspekt plnenia, uvedený v § 842 OZ, súd má za to, že zákonodarca v tomto ustanovení vymedzil „určenú dobu neurčitého trvania“ slovom „doživotne“. To znamená, že pod pojmom „doživotne“ treba z hľadiska času chápať určenú dobu neurčitého trvania, t.j. ľudský život, ktorého koniec (t.j. dátum smrti) nemožno vopred určiť. Preto pojem „doživotne“ nevyklučuje pojem „inak určenú dobu neurčitého trvania“, ako to tvrdí žalovaný, ale naopak, pojem „doživotne“ je konkrétnym vyjadrením všeobecného pojmu „inak určená doba neurčitého trvania“.

Z gramatického znenia § 842 OZ taktiež vyplýva, že zmluva o dôchodku sa uzatvára na dobu určenú (napr. doživotne), teda nie na dobu neurčenú. Výpoveď zmluvy v zmysle § 582 ods. 1 OZ sa môže týkať iba zmluvy, ktorej doba trvania nebola zmluvnými stranami vopred určená. Preto vypovedať zmluvu o dôchodku by bolo možné iba v prípade, ak by takýto postup pripúšťal Občiansky zákonník. Nakoľko Občiansky zákonník takúto možnosť žalovanému neprípúšťa, súd vyhodnotil výpoveď zmluvy žalovaného zo dňa 26.10.2009 ako absolútne neplatný jednostranný právny úkon (§ 39 OZ), nakoľko odporuje zneniu § 842 OZ. Tento záver súdu vychádza aj zo znenia nálezu ústavného súdu, podľa ktorého, by bolo v rozpore s účelom a zmyslom právnej úpravy zmluvy o dôchodku (§ 842 OZ) pripustiť, aby istota poskytovania dôchodku oprávnenej osobe bola narušená možnosťou povinnej osoby kedykoľvek zmluvný vzťah ukončiť. Preto je v takýchto prípadoch vylúčené tento zmluvný typ ukončiť výpoveďou podľa § 582 ods. 1 OZ.

O výške uplatneného nároku a práve na náhradu trov konania súd rozhodne po právoplatnosti tohto rozsudku.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku možno podať odvolanie do 15 dní odo dňa jeho doručenia Krajskému súdu v Bratislave, podaním na tunajšom súde, písomne v dvoch vyhotoveniach.

V odvolaní sa má popri všeobecných náležitostiach (§ 42 ods. 3 O.s.p.) uviesť, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa napáda, v čom sa toto rozhodnutie alebo postup súdu považuje za nesprávny a čoho sa odvolateľ domáha.

Odvolanie možno odôvodniť len tým, že

- a) v konaní došlo k vadám uvedeným v § 221 ods. 1,
- b) konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci,
- c) súd prvého stupňa neúplne zistil skutkový stav veci, pretože nevykonal navrhnuté dôkazy, potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností,
- d) súd prvého stupňa dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam,
- e) doteraz zistený skutkový stav neobstojí, pretože sú tu ďalšie skutočnosti alebo iné dôkazy, ktoré doteraz neboli uplatnené (§ 205a),
- f) rozhodnutie súdu prvého stupňa vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci.

Rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda a dôvody odvolania možno rozšíriť len do uplynutia lehoty na odvolanie.